

> **Inleiding - 2**

'De watervraag neemt toe, terwijl het aanbod verdampst.'

> **IJ-team - 4**

Het inspiratieteam voor omgevingskwaliteit van initiatieven en projecten in het IJsselmeergebied is van start!

> **Ruimtelijke verkenning op stoom - 6**

> **Spagaat - 9**

De spagaat tussen een kamerbrief en gemeentelijke planvorming

> **Twee sectorale verkenningen afgerond - 12**

Verkenning Scheepvaart en Nautische economie

Verkenning Recreatie en Toerisme

> **Voortgang Programmatische Aanpak Grote wateren - 13**

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Meld u zich dan [hier](#) af.

Inleiding

'De watervraag neemt toe, terwijl het aanbod verdamppt.'

Vorig jaar juli is de laatste nieuwsbrief met jullie gedeeld, in de tussentijd is er veel gebeurd waar we jullie als lezers graag van op de hoogte willen brengen! Deze nieuwsbrief bevat artikelen over het inspiratieteam 'IJ-team', de voortgang van de ruimtelijke verkenning, de afronding van twee sectorale verkenningen, een interview met de gemeente Súdwest-Fryslân over hoe om te gaan met 'Water en Bodem sturend', de stand van zaken van de PAGW en interessante bijeenkomsten die de komende tijd staan gepland.

We spreken Herbert Bos (Programmadirecteur Platform IJsselmeergebied) over de stand van zaken rondom Platform IJsselmeergebied.

'Ik ben vorig jaar gevraagd om als kwartiermaker te kijken naar de samenwerking en organisatie in het IJsselmeergebied. Gezamenlijk kwamen we tot de conclusie dat beide niet optimaal waren. De verwachtingen en opdrachten van de verschillende groepen die binnen het gebied aan het werk waren liepen uit elkaar en de denkrichtingen sloten niet altijd op elkaar aan. Dat leidde soms tot

onbegrip en verlies van energie. Vanaf zomer vorig jaar is de weg omhoog ingezet. We hebben samen nagedacht over onze uitgangspunten, onze samenwerkingsprincipes en de manier waarop we gezamenlijk aan de slag kunnen in en voor het IJsselmeergebied. Ook hebben we de organisatie wat beter op poten gezet.'

Waarom is het IJsselmeergebied zo belangrijk?

'Het Blauwe Hart van Nederland – bestaande uit het IJsselmeer, het Markermeer, IJmeer en de Randmeren – heeft drie hoofdfuncties die van cruciaal maatschappelijk belang zijn voor de BV Nederland.

De eerste hoofdfunctie is de waterveiligheid; het Blauwe Hart vangt het water op en zorgt dat het veilig afgevoerd wordt naar de Waddenzee. De tweede hoofdfunctie is de zoetwatervoorziening van de bovenste helft van Nederland in het zomerhalfjaar: van Alkmaar tot Stadskanaal en van Franeker tot Spakenburg. Tot slot is het Blauwe Hart een aquatisch ecosysteem (Natura 2000-gebied) met grote natuurwaarden van internationale betekenis, voor flora, vogels en vissoorten. Daarnaast is het gebied van belang voor de economische vooruitgang in de vorm van drinkwater, scheepvaart, visserij, energievoorziening, zandwinning, landbouw en natuur. En bovendien heeft het IJsselmeergebied een bijzonder geschiedenis – Afsluitdijk, Lely, Wieringen, Noordoostpolder, Flevoland, Markerwadden, Vismigratierivier – waardoor het gebied uniek is en een belangrijk onderdeel van de culturele identiteit van Nederland.'

Waarom moeten we ons druk maken over dat Blauwe Hart?

'Het Blauwe Hart staat onder druk. Enerzijds door klimaatverandering en zeespiegelstijging, anderzijds door een toenemende claim op de

ruimte en leegte van het gebied. De klimaatverandering zorgt ervoor dat het beschikbare zoetwater in de zomer steeds minder wordt. De watervraag neemt toe, terwijl het aanbod verdampt. Dit betekent dat we als gebruikers bewust moeten omgaan met waterbesteding. Tegelijkertijd is het IJsselmeergebied in trek voor nieuwe ontwikkelingen in gebruik en inrichting. Dat is noodzakelijk, maar vraagt tegelijkertijd dat we heel zuinig omgaan met het gebied. We willen immers ook voor onze kinderen en kleinkinderen veiligheid, voldoende zoetwater en biodiversiteit.'

Waar staan jullie als Platform IJsselmeergebied voor en wat vinden jullie belangrijk?

'Als Platform IJsselmeergebied hebben we met elkaar de juiste richting gevonden om een stem te geven aan het Blauwe Hart. Een duidelijke opdracht, kennisdeling, het naar elkaar luisteren en elkaar de ruimte geven horen daarbij. We hebben de focus gezet op onze vijf doelen: waterveiligheid, biodiversiteit, zoetwaterbeschikbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en vitale economie. Maar vooral hebben we gekozen om hier samen mee aan de slag te gaan. Niet meer denkend vanuit sectorale of regionale belangen, maar kijkend naar het IJsselmeergebied als geheel!'

Hoe houden jullie als platform de juiste koers?

'Dat doen we gezamenlijk, waarbij ik als programmadirecteur de rol wil spelen van ambassadeur van het IJsselmeergebied. Ik wil als verbinder de verschillende opgaven bij elkaar brengen. En tegelijkertijd samen met alle partijen de vinger aan de pols houden voor wat betreft de koers. Daarnaast hebben we goede ambtelijke en bestuurlijke opdrachtgevers die de focus borgen. We werken toe naar een samenwerkingsovereenkomst voor het platform. Eind dit jaar hopen we die te ondertekenen. Daarmee borgen we de continuïteit en zorgen we ervoor dat we langjarig het goede kunnen doen. Deze overeenkomst is de basis voor een prachtige toekomst voor het IJsselmeergebied!'

'De uniciteit van dit gebied en de bijzondere geschiedenis zijn bepalend voor de culturele identiteit van een groot deel van Nederland. De komende periode moeten belangrijke strategische keuzes gemaakt worden. In deze nieuwsbrief vind je een aantal onderwerpen waar we de afgelopen tijd mee aan de slag zijn geweest.'

IJ-Team: het inspiratieteam voor omgevingskwaliteit van initiatieven en projecten in het IJsselmeergebied is van start!

Eind vorig jaar heeft het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (BPIJ) het IJ-Team in het leven geroepen. Dit is een multidisciplinair samengesteld team, bedoeld om de omgevingskwaliteit van concrete projecten in en langs het IJsselmeer een impuls te geven.

Het team doet dit door tijdelijk als ‘buitenboordmotor’ van projecten te fungeren en door deze op drie manieren in de samenhang van het IJsselmeergebied als geheel te plaatsen:

- in de ruimte – kan het project ruimtelijk beter in zijn omgeving worden ingebed?
- in het functionele palet – kan het project geoptimaliseerd worden door er meer functies aan te verbinden?
- en in de tijd – kan de houdbaarheid van het project met het oog op (water) veiligheid en zoetwatervoorraad worden verbeterd?

Het IJ-Team is een toegewijde groep IJsselmeergebied-kenners, medewerkers van bij het IJsselmeergebied betrokken organisaties, elk met eigen expertise en gebiedskennis. Het is een team dat vóóraf inspiratie meegeeft aan projecten; dus geen kwaliteitsteam dat achteraf plannen beoordeelt. Het IJ-Team werkt in twee of drie werkbijeenkomsten samen met de initiatiefnemers van een project en de daarbij betrokken adviseurs

en ‘connaisseurs’ en geeft zijn aanbevelingen nadien in een kort statement in woord en beeld mee. Het gaat om een compacte bemoeienis, liefst in het beginstadium van een project. Dan profiteert het project immers het meeste van de energie, die de aanbevelingen van het IJ-Team kunnen toevoegen.

Het IJ-Team treedt niet in de verantwoordelijkheden of bevoegdheden van de opdrachtgevers en/ of opdrachtnemers van projecten. Het IJ-Team is ‘extra’. De betrokkenheid van het team kost bereidheid, openheid en nieuwsgierigheid van de kant van opdrachtgevers van projecten. De inzet van het team is verder ‘om niet’; het wordt gefinancierd door de gezamenlijke bij het IJsselmeergebied betrokken partijen. Het IJ-Team is, naast de Handreiking Omgevingskwaliteit IJsselmeergebied en de Campagne Ongezouten, het derde instrument waarmee het BPIJ de omgevingskwaliteit van projecten in het gebied wil stimuleren.

Waar werkt het IJ-Team nu aan?

- Het team werkt samen met PWN aan de klimaatbuffer bij Andijk. Daar is PWN van plan een spaarbekken te realiseren voor de inname van water uit het IJsselmeer in combinatie met een natuurstrook.
- Vervolgens duiken we in het Ketelmeer, waar een veelheid van projecten aan de orde is en waar we kijken wat die voor elkaar en voor de kwaliteit van deze 'vestibule' van het IJsselmeer zouden kunnen betekenen.
- En ook gaan we aan de slag met de Friese IJsselmeerdijken: voor deze gave dijken, die er in delen nog net zo bij liggen als ten tijde van de Zuiderzee, geldt een dijkversterkingsopgave, waarvoor we meehelpen een kwaliteitskader te creëren.
- Tenslotte denken we mee over de beleidsalternatieven (en hun implicaties voor omgevingskwaliteit) die IenW voor de zandwinstrategie ontwikkelt.

Oproep:

bij het IJsselmeergebied betrokken partijen kunnen vanaf nu initiatieven en projecten indienen, die meedenken door het IJ-Team verdienen.

Initiatiefnemers kunnen dit kenbaar maken door een email te sturen naar

Jan Wilbers (info@janwilbers.nl).

Samenstelling IJ-Team

Koen Kaffener, water en natuur (Min I&W) | Anjo van Stralen, water (RWS) | Peter Timmer en Jeroen Zomer, cultureel erfgoed (RCE) | Maaïke Andela, landschap (provincie Friesland) | Melanie Koning, landschap (provincie Flevoland) | Mark Eker, landschap (provincie Noord Holland) | Nanne Bouma, landschap (provincie Overijssel) | Flos Fleischer, natuur (ROIJ) | Jankees Salverda, waterbeheer (Waterschap AGV) | Jan Wilbers, ontwerp (zelfstandig ontwerper) | Jandirk Hoekstra, teamleider (H+N+S Landschapsarchitecten).

Indien nodig wordt het IJ-Team aangevuld met specifieke expertise, bijvoorbeeld op het gebied van energie of recreatie.

Ruimtelijke verkenning op stoom

De Ruimtelijke Verkenning IJsselmeergebied draait op volle toeren. Het project ging in september '22 van start en wordt eind dit jaar afgerond. Doel van de Ruimtelijke Verkenning is handvatten te ontwikkelen waarmee weloverwogen afwegingen gemaakt kunnen worden voor een beter en toekomstbestendig IJsselmeergebied. In het IJsselmeergebied speelt namelijk een veelheid aan uitdagingen/bedreigingen (zoals zoetwatertekort) en ontwikkelingen (zoals behoefte naar meer energie) die op elkaar afgestemd moeten worden, zodat men in het gebied kan blijven wonen, werken en recreëren.

Knelpunten en kansen

Eind vorig jaar heeft het projectteam dat bestaat uit Arcadis, One-Architecture en Smartland landscape architects een veelheid aan informatie verzameld over het IJsselmeergebied die van belang is bij ruimtelijke plannen. Die informatie is nu verwerkt in 12 kaartbladen. Met deze analyse zijn knelpunten en kansen in het gebied in kaart gebracht. Deze knelpunten en kansen zijn weergegeven op zogenaamde 'bird-eye views'. Daarnaast zijn er doorsnedes gemaakt van het IJsselmeergebied. Deze tonen bijvoorbeeld aan hoe een mogelijk veranderend waterpeil doorwerkt voor bepaalde gebieden en daarmee voor de gebruikers. Tijdens een dagvullende workshop op zijn deze bird-eye views en dwarsdoorsnedes aangescherpt met een zeer brede groep stakeholders uit het gebied. Zij hebben hun kennis, kunde en ervaringen uit het gebied ingebracht om de producten zo compleet mogelijk te maken.

Afweegkader

Gedurende de ruimtelijke verkenning, ontwikkelen we een afweegkader voor het Bestuurlijk Platform

IJsselmeergebied. De adviesgroep die is ingesteld bij de start van de Ruimtelijke Verkenning in 2022 wordt in elke stap nauw betrokken. Het afweegkader wordt aangescherpt door met specialisten en specifieke stakeholders casussen uit te diepen en daarbij te kijken wat er nodig is om goede afwegingen te maken.

Oefenen met casus energie

De eerste versie van het afweegkader is inmiddels getest in een casusworkshop waarin de effecten van

de energietransitie op de ruimtelijke kwaliteit en op de natuurwaarde van het IJsselmeergebied centraal stonden. Bekeken werd wat er nodig is voor een goede en degelijke besluitvorming rondom energieprojecten in het 'landschap van wereldklasse' dat we allemaal nastreven. Kunnen daar wel windmolens in? En als er zonnepanelen komen, waar kan dat dan het beste? Hoe bewaren we de openheid? De workshop leverde een aantal belangrijke lessen voor het afweegkader in wording op.

De belangrijkste les is wel dat een goede afweging niet ontstaat door een eenvoudig stappenplannetje of een kruisjestabel. Cruciaal is een goed gesprek om het probleem en de urgentie te duiden. Dat moet op tijd en aan de juiste tafels plaatsvinden.

Vanaf mei worden het conceptafweegkader samen met de toepassing van de hierboven genoemde bird-eye views en dwarsdoorsnedes getest. Dat gebeurt in verschillende workshops waarvoor de omgevingsmanager van het projectgericht deelnemers uitnodigt. Een bestuurlijke afweging zonder ambtelijke voorbereiding is ondenkbaar, dus ook het ambtelijke voorbereidingstraject wordt betrokken in deze ‘proof of the pudding’. Werkt het? Is het materiaal duidelijk genoeg? Wat is er nog meer nodig? Vóór de zomer wordt het conceptafweegkader in een bestuurlijke oefensessie voorgelegd aan de leden van het BPIJ.

Waardevol proces

Naast de instrumenten die de Ruimtelijke Verkenning moet opleveren is het waardevol om met de stakeholders uit het gebied te oefenen

met het maken van gezamenlijke keuzes. Halverwege het project is in elk geval duidelijk dat er veel betrokkenheid is vanuit de partijen; stakeholders zijn enthousiast en draaien betrokken mee in het project.

Bij vragen is het mogelijk om contact op te nemen met Koen Mathot (Projectleider Ruimtelijke Verkenning IJsselmeergebied) koen.mathot@minienw.nl

VOOR IN DE AGENDA

28 juni

Landing in het kader van de campagne ONGEZOUTEN – Gemeente Waterland, op de Zeedijk in Uitdam
Check [hier](#) het programma. Aanmelden kan via [deze link](#)

5 juli

Platformbijeenkomst IJsselmeergebied:
'IJsselmeergebied in een keten van delta's'- Smedinghuis Lelystad

14 juli

Landing in het kader van de campagne ONGEZOUTEN - Stadsstrand Hoorn
Binnenkort op de site: [meer informatie](#)

28 september

Verenigde IJsselmeertop - Schouwburg Odeon Zwolle
Tijdens deze top worden ook de eindresultaten van de Water Challenges gepresenteerd

2 november

Platformbijeenkomst IJsselmeergebied

9 november

Nationaal Deltacongres - Martiniplaza Groningen

De spagaat tussen een kamerbrief en gemeentelijke planvorming

Eind vorig jaar kwam de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' (WBS) bij de Tweede Kamer op tafel. Een oproep om de ruimtelijke opgaves te benaderen vanuit een perspectief waarin het bodem- en watersysteem leidend zijn. Dat betekent dat niet alles meer overal kan. Bij de ruimtelijke inrichting moet het vanzelfsprekend worden om rekening te houden met het bodem- en watersysteem. De urgentie en noodzaak van de brief is duidelijk, maar het praktisch uitwerken is nog een hele zoektocht waar veel bij komt kijken. Zo ook voor gemeenten.

Gemeente Súdwest-Fryslân heeft een actieve rol rondom de IJsselmeeropgave en stelt momenteel samen met provincie Fryslân, de gemeente Fryske Marren en Wetterskip Fryslân een eigen programma op; Programma Friese IJsselmeerkust. Deze partijen geven daarin samen invulling aan de wensen en ambities voor het Friese IJsselmeerkustgebied. Vanuit deze positie, waarin gemeente Súdwest-Fryslân met één been in de organisatie van het IJsselmeergebied zitten en met één been in de gemeentelijke planvorming, is het interessant om te horen hoe zij invulling willen geven aan WBS.

Wij gaan daarover in gesprek met Tineke Pijnacker, Yvonne Sieswerda en Sytse Kroes van de gemeente Súdwest-Fryslân. In dat gesprek kijken we naar de opgaven langs de IJsselmeerkust.

bron: Visit Friesland

Kunnen jullie iets vertellen over de unieke Friese IJsselmeerkust?

'De Friese IJsselmeerkust is een prachtig en bijzonder gebied, het ondiepe water is kenmerkend en essentieel voor de waterrecreatie. Er zijn nu bijvoorbeeld vele strandjes die de gemeente omwille van natuur en recreatie wil behouden. De dorpen aan de Friese kust hebben de blik gericht op het water, net als de recreatie en de economie.

Wij zijn trots op onze natuur en hoe het water kan worden beleefd met recreatie. De geschiedenis van de havens, de steigers, de bootjes, het leven met het water, zit zo diep in het Friese karakter.

Dat is wat ons ook verbindt en wat wij willen behouden!'

Stel dat WBS gaat leiden tot een nieuw peilbesluit, welke uitdagingen zien jullie dan voor de Friese IJsselmeerkust?

'Het is een uitdaging om deze bijzondere elementen in stand te houden. Stel dat het peil omhoog zou gaan, dan zijn er aanpassingen nodig. Om als gemeente voor de toekomst eventuele maatregelen te nemen, hebben wij kaders nodig. Daarmee hebben wij meer duidelijkheid en kunnen wij beter anticiperen op de toekomst en houdbare plannen ontwikkelen.

Het is goed denkbaar dat er in de toekomst meer peilfluctuatie nodig is in het IJsselmeer. Dit heeft flinke consequenties voor het IJsselmeergebied én de plannen die voor het gebied zijn gemaakt. In de Deltabeslissing IJsselmeergebied is een peilbesluit voor het IJsselmeer genomen. Dit peilbesluit staat vast op 40 cm winterpeil en 30 cm zomerpeil met fluctuatie. De Agenda IJsselmeergebied 2050 is gebaseerd op dit huidige peilbesluit. Plannen vanuit de gemeente voor bijvoorbeeld natuurontwikkeling, recreatie en verstedelijking zijn hierop geijkt. In het Deltaprogramma wordt momenteel gewerkt aan een herijking in 2026. De uitkomst is nog niet bekend, dat vraagt eerst een gedegen analyse en daarna een politiek besluit. Het is voor ons een uitdaging om uit te zoeken hoe wij daar als gemeente goed op kunnen anticiperen.'

Kan je wat concrete voorbeelden noemen?

'Langs de Friese IJsselmeerkust vindt veel recreatie plaats, zo zijn de stranden van Workum en Makkum zeer in trek bij (kite) surfers en badgasten. Stel dat het waterpeil in de zomer verlaagd wordt, wordt het te ondiep voor de (kite) surfers. Een ander voorbeeld

hierbij is de opwaardering van de passantenhaven van Makkum. Voor het maken van een goed ontwerp is het belangrijk om te weten met welke peilfluctuatie er rekening gehouden moet worden. Tot slot liggen er diverse natuurwaarden langs de Friese IJsselmeerkust die bestaan bij de gratie van de huidige peilfluctuaties. Veel van deze gebieden hebben nu een maaiveldhoogte zo rondom het IJsselmeerpeil. Peilwijzigingen leiden tot een grote impact op de natuurwaarden van deze natuurgebieden.

Wij maken ons zorgen over de houdbaarheid van de plannen die wij als gemeente in de afgelopen tijd hebben gemaakt voor het IJsselmeergebied. Een stijgend peil zou kunnen betekenen dat deze plannen weer opnieuw naar de tekentafel gaan. Wij hopen dat we met elkaar in gesprek kunnen gaan over hoe we gezamenlijk invulling kunnen gaan geven aan WBS. Van zowel de organisatorische kenniskant als de praktijkkant van de gemeente.'

Wat hebben jullie nodig om de Friese IJsselmeerzone water- en bodem sturend te maken?

'Als gemeente gaan wij graag aan de slag met 'Water en Bodem sturend'.

Het is voor de gemeente niet eenvoudig een inschatting te kunnen maken van de toekomstbestendigheid van maatregelen met de informatie die nu beschikbaar is. Daarvoor ontbreekt de kennis die wel bij de waterbeheerder en de deltacommissie aanwezig is. Het is daarom belangrijk om samen na te denken hoe invulling te gaan geven aan WBS. Daarin is het ook belangrijk om de rol van het IJsselmeerprogramma te onderzoeken en de rol van de gemeente zelf.

Water is iets wat ons verbindt, vroeger waren de dorpen, de functies, het

werk en de mensen allemaal gericht op het zeewater. Toen de afsluitdijk werd aangelegd deed dat een groot beroep op ons aanpassingsvermogen. Het zoute water werd zoet en veel van ons werk en de functies waarvoor wij het water gebruikte waren niet meer mogelijk. Nu jaren later met eventuele peilveranderingen voor de boeg staan wij weer voor onzekerheid en doet dit een beroep op ons adaptief vermogen. Zoals wij ons vroeger al verbonden weten aan het water doen we dat nu nog steeds, het IJsselmeergebied raákt ons.

Het belangrijkste is om sámen met de waterbeheerder en deltacommissie na te denken over de invulling van WBS en wat dat betekent voor het peil. Vanuit daar kunnen er gezamenlijk uitgangspunten en bandbreedtes worden ontwikkeld die ons richting geven in de planvorming. We hebben elkaars kennis en ideeën nodig om samen een houdbare en duurzame invulling te geven aan WBS in het IJsselmeergebied.

Lokale overheden willen WBS gaan hanteren in gemeentelijke planvorming, daarbij lopen zij tegen onduidelijke en onzekere kaders aan. Ook voor gemeenten is dit nieuw. De gemeenten zijn aan het verkennen wat dit voor hen betekent en wat zij nodig hebben om het principe van WBS toe te kunnen passen.

Wij zijn trots op onze natuur en hoe het water kan worden beleefd met recreatie. De geschiedenis van de havens, de steigers, de bootjes, het leven met het water, zit zo diep in het Friese karakter. Dat is wat ons ook verbindt en wat wij willen behouden!

Wat voor invloed heeft de WBS brief op gemeentelijke planvorming?

‘In de kamerbrief wordt gesproken over ‘anticiperen op de toekomst’. In de praktijk merken gemeentes dat er nu te weinig kennis beschikbaar is om vorm te geven aan deze abstracte manier van vooruit kijken in de IJsselmeerkustzone. Deze kennis heeft bijvoorbeeld de Deltacommissie of Rijkswaterstaat wel in huis. Tegelijkertijd wordt er momenteel, door het Deltaprogramma, gewerkt aan een herijking van het Deltaprogramma. De uitkomst is nog niet bekend, dat vraagt eerst een gedegen analyse en daarna een politiek besluit. In afwachting van deze uitkomsten en zonder de nodige kennis is het een uitdaging als gemeente om hierop te anticiperen.’

Hoe gaan jullie om met adaptief en flexibele planvorming met deze onzekerheid?

‘Dit doen we dan ook al in verschillende opgaven. Voor de IJsselmeerkustzone is het belangrijk om samen met meerdere partijen na te denken over hoe het peil aansluit bij WBS en hoe de verdere invulling daarvan eruit gaat zien.’

Twee sectorale verkenningen afgerond

Verkenning Scheepvaart en Nautische Economie

In de verkenning over Scheepvaart en Nautische economie is de economische potentie in het IJsselmeergebied onderzocht, in samenhang met andere opgaven. Tijdens twee goedbezochte stakeholderbijeenkomsten is belangrijke input voor de uiteindelijke rapportage geleverd. De verkenning concludeert dat de sector een goede uitgangspositie heeft voor verdere ontwikkelingen in de toekomst. Er liggen vooral kansen voor verdere groei van transport over water (container en bulk) en van delfstoffenwinning (door woningbouwopgaven en aanleg van infrastructuur). Ook toekomstbestendige scheepsbouw biedt kansen.

Verkenning Recreatie en Toerisme

Het IJsselmeergebied is van groot belang voor recreatie en toerisme. De belangrijkste opgave voor recreatie en toerisme is het beheren van het IJsselmeergebied als samenhangend recreatief toeristisch gebied. De verkenning schetst het gewenste toekomstbeeld vanuit de sector richting 2050 met mogelijke ontwikkelpaden. In het toekomstbeeld dient het IJsselmeergebied als gastvrije voortuin. Waarden worden benut, zowel in het gebied als in het omliggende achterland en er zijn gevarieerde recreatiemogelijkheden. De sector wil dynamisch en innovatief opereren, maar wel in balans met andere sectoren (denk aan natuur, energie, scheepvaart). De verkenning gaat in op de kenmerken en kansen in de verschillende regio's in het IJsselmeergebied.

Wil je graag verder lezen?
Download de verkenningen dan
hier. (die heb ik in pdf vorm)

Beide verkenningen zijn eind vorig jaar in het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (BPIJ) besproken. Daar is benadrukt dat de verkenningen belangrijke bouwstenen zijn voor de integrale Ruimtelijke Verkenning IJsselmeergebied die nu gaande is. De sectorale aanbevelingen van de verkenningen horen, indachtig de gezamenlijke opdracht om te adviseren over integrale afwegingen, niet thuis op de tafel van het BPIJ. Vanuit de coördinerende rol van het BPIJ wordt aan de partijen gevraagd de sectorale aanbevelingen op de juiste tafels neer te leggen. De programmadirecteur gaat met de provincies in gesprek over wat de juiste tafels zijn.

Voortgang Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)

In 2018 is de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) gestart. De ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit investeren via dit programma in het werken aan veerkrachtige ecosystemen in de grotere wateren, waaronder het IJsselmeergebied. De PAGW-projecten richten zich op het verbinden van leefgebieden en het realiseren van nieuwe leefgebieden. In het IJsselmeergebied gaat dit om verbinding tussen de polders, meren en Waddenzee.

Het programma ziet een robuuste natuur in samenhang met een krachtige economie. In verschillende tranches wordt gewerkt aan projecten die bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit en de natuur. De 2e tranche is inmiddels geëvalueerd en de 3e tranche projecten van het PAGW zijn van start gegaan. In dit artikel leest u de meest recente ontwikkelingen!

Terugblik op de 2e tranche

Eén van de IJsselmeerprojecten in de 2e tranche was het PAGW-project 'Wieringerhoek'.

Er is hier onder andere budget toegewezen aan het project 'Klimaatbuffer', voor de ontwikkeling van diverse ecotypen die nu grotendeels ontbreken in het IJsselmeer. Drinkwaterbedrijf en natuurbeheerder PWN werkt de Klimaatbuffer verder uit. De klimaatbuffer bestaat uit spaarbekkens en een natuurgebied. In droge zomers zorgen de spaarbekkens voor een zoetwatervoorraad waarmee voor zo'n twee maanden drinkwater geproduceerd kan worden.

In 2022 heeft PWN een LIFE-subsidie (Europees subsidieprogramma voor natuur-, milieu- en klimaatprojecten) gekregen om een proef te financieren op het drinkwaterterrein in Andijk. Met deze proef willen ze meer inzicht krijgen in de werking van een natuurgebied als zuiverend landschap. Natuur kan de waterkwaliteit namelijk flink verbeteren! Ondanks de bijdrage van de PAGW en de LIFE-subsidie blijft financiering een zoektocht, de aanleg van de klimaatbuffer zal op zijn vroegst in 2028 plaatsvinden.

Tussenevaluatie 1e en 2e tranche

Adviesbureau Wing voerde in opdracht van de PAGW een tussentijdse evaluatie uit. De samenwerking tussen de regio en het Rijk in lopende PAGW-projecten werd onderzocht. Uit deze evaluatie kwam voort dat het slagen van projecten alleen lukt wanneer er (mede-) eigenaarschap en draagvlak is vanuit de regio. Er moet voldoende ruimte zijn aan de voorkant voor preverkenningen waarin beide partijen in gesprek gaan over gezamenlijke doelen, koppelkansen, het integrale verhaal, de samenwerking en financiering.

‘Water en Bodem sturend’

In het interview met de gemeente Súdwest-Fryslân op pagina 9 van deze nieuwsbrief is de relatie tussen de inhoud van de Kamerbrief ‘Water en Bodem Sturend’ en gemeentes toegelicht. De inhoud is ook relevant voor de PAGW. De structurerende keuzes in de Kamerbrief beïnvloeden soms ook de mogelijkheden van de PAGW-projecten. Vanuit het principe ‘Water en Bodem Sturend’ is het bijvoorbeeld niet toegestaan om landaanwinning in het IJsselmeergebied toe te staan, met uitzondering van overstroombare natuur. Daar moeten de projecten dus rekening mee gaan houden. De Kamerbrief en de PAGW complementeren elkaar ook, in de brief staat bijvoorbeeld dat er ruimte gezocht moet worden voor ‘achteroevers’ die bijdragen aan systeemkwaliteit van de grote wateren.

PAGW 3e tranche

Vorig jaar september zijn er, voor alle grote wateren, 33 voorstellen binnengekomen voor de derde tranche, waarvan 11 in het IJsselmeergebied. De veelvoud van de initiatieven werd zeer gewaardeerd, maar het was niet haalbaar om binnen het vastgestelde budget alles binnen de 3e tranche te plaatsen. Initiatieven kunnen opnieuw worden ingediend voor volgende tranches; dat kan tot 2050.

Voor de 3e tranche zijn de volgende drie inrichtingsprojecten geselecteerd voor het IJsselmeergebied:

Friese IJsselmeerkust

Dit inrichtingsvoorstel omvat maatregelen voor de aanleg en het herstel van leefgebieden, verbindingen en de natuurlijke dynamiek. Binnen dit project gaat het onder andere over het peilbeheer en de aanleg van het onderwaterlandschap, waterrietland en overstromingsgrasland. Om de effectiviteit van de vismigratierivier van het IJsselmeerdeel te vergroten wordt er ook leefgebied toegevoegd. Deze maatregelen dragen bij aan de ecologische waterkwaliteit en aan systeemherstel.

Optimaliseren Oostvaardersoevers

Binnen dit project is het doel om extra luwtezones aan te leggen in het Markermeer. Dit wordt gedaan door de vooroevers uit te breiden. Hierdoor is er meer schuil- en rustgebied voor migrerende vis beschikbaar. Bovendien leidt dit tot een gradiënt in het Markermeer doordat voedselrijk water uit de Oostvaarderplassen wordt vastgehouden. De verwachte uitkomst hiervan is een beter functionerend ecosysteem in het Markermeer, Oostvaardersplassen en Lepelaarsplassen.

IJssel-Vechtdelta

In dit voorstel gaat het om de realisatie van een extra leefgebied in de Ketelpolder. Dit leefgebied zal voornamelijk bestaan uit waterrietland met een natuurlijk peilbeheer. In de Binnendelta Zwarte Meer en Ketelmeer worden ondieptes en vooroevers met flauwe taluds ontwikkeld. Ook wordt het waterrietland hersteld en onderwaterlandschap verder ontwikkeld.

